Reisa Elvelag
Hovedveien 2,
9151 Storslett
E-post: post@reisaelva.no
Hjemmeside: www.reisaelva.no
Tlf.: +47 91 11 83 99

Storslett 16.10.2026

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 DEP, 0030 Oslo
Ref.: 26/4470

Innspill fra Reisa Elvelag til ny stortingsmelding om villaks, sjøørret og sjørøye

Reisaelva viser behovet for en helhetlig og langsiktig forvaltning

Reisa Elvelag er lokal forvalter av den anadrome strekningen av Reisavassdraget i Nordreisa kommune, Troms fylke. Reisaelva er et nasjonalt laksevassdrag, og villaksen, sjøørreten og sjørøya har gjennom generasjoner vært en viktig del av naturgrunnlaget, kulturen og identiteten i lokalsamfunnet.

Situasjonen for anadrom laksefisk i Norge er alvorlig. Villaksen er klassifisert som nær truet på Artsdatabankens rødliste, samtidig som sjøørret- og sjørøyebestander opplever tilbakegang flere steder. Reisaelva illustrerer alvoret, men også betydningen av målrettede forvaltningstiltak.

Reisaelva har vært stengt for fiske etter laks og sjørøye siden 2022. Stengingen kom etter flere år uten at gytebestandsmålet for laks ble nådd, til tross for gjentatte innstramminger i fiskereglene. I Lakseregisteret er bestandstilstanden for laks vurdert som svært dårlig for perioden 2015–2019. Samtidig er det positivt at bestanden fortsatt har svært god genetisk integritet. For sjøørret er bestandstilstanden vurdert som god i 2021, mens sjørøya er kategorisert som sårbar. For sjørøya bygger vurderingen imidlertid på eldre tall fra 2013. Se figur 1 med utklipp fra lakseregisteret.

Disse vurderingene viser både hvor alvorlig situasjonen for laksen har vært, og hvor viktig det er å oppdatere kunnskapsgrunnlaget for alle de tre artene.

Figur 1: Bestandsstatus for villaks, sjøørret og sjørøye i Reisaelva. Kilde: Lakseregisteret.

Stengt elv har store konsekvenser for lokal forvaltning

Stenging av fisket er et svært alvorlig tiltak, både for lokalsamfunnet og for oss som har ansvaret for den lokale forvaltningen. Reisa Elvelag har, til tross for betydelig inntektsbortfall, klart å opprettholde forvaltningen på et brukbart nivå ved hjelp av tidligere oppsparte midler.

Denne situasjonen er imidlertid ikke bærekraftig over tid. Dersom fisket forblir stengt i overskuelig framtid, vil mangelen på økonomiske ressurser kunne føre til at den lokale forvaltningen og den nødvendige overvåkingen svekkes eller stanser opp.

Langvarig stenging har også konsekvenser utover økonomien. Når færre mennesker får oppleve elva gjennom fiske, svekkes også rekrutteringen av nye fiskere, den lokale kunnskapen og tilhørigheten til vassdraget. Over tid risikerer vi at verdifull erfaring og et viktig engasjement for elva går tapt.

Det er derfor avgjørende at den nasjonale forvaltningen også tar hensyn til hvordan nødvendige bevaringstiltak påvirker muligheten til å opprettholde lokal kompetanse, overvåking og forvaltningskapasitet.

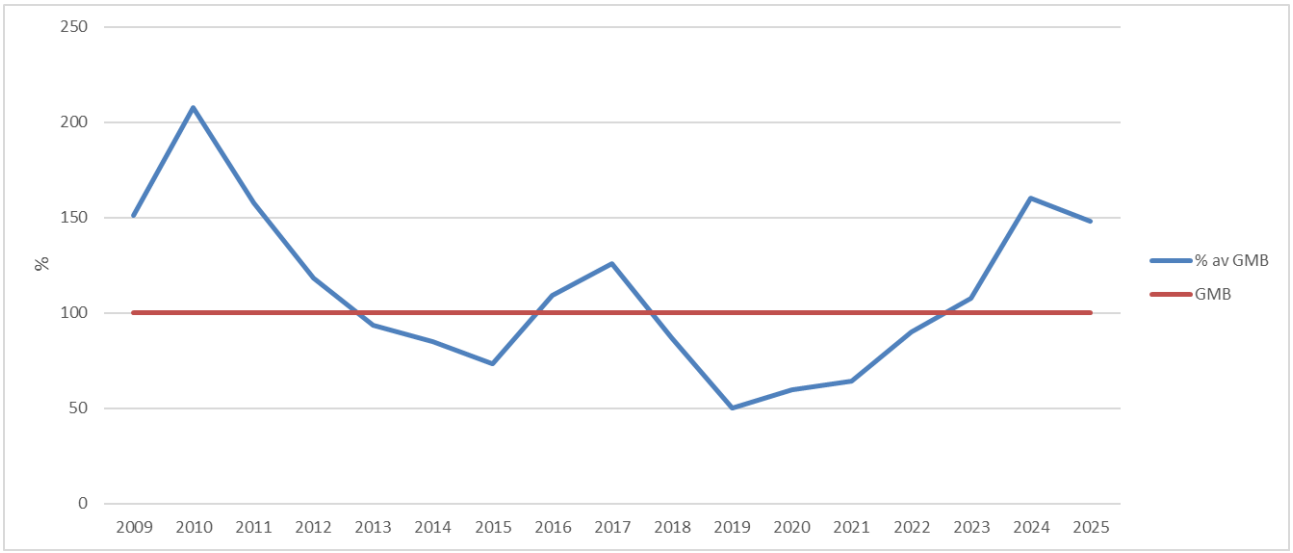
Positive resultater etter stenging – men fortsatt behov for kunnskap

I årene før stengingen innførte Reisa Elvelag stadig strengere fiskeregler i takt med at laksebestanden ble svekket. Da de fleste øvrige tilgjengelige virkemidlene var prøvd, ble full stenging av fisket nødvendig.

Etter stengingen har gytefisktellingene vist en positiv utvikling de siste årene, der Reisaelva har nådd gytebestandsmålet for laks igjen (figur 2). Dette er svært gledelig og gir grunn til forsiktig optimisme.

Samtidig må resultatene tolkes med varsomhet. At gytebestandsmålet er nådd flere år på rad, betyr ikke nødvendigvis at bestanden er robust eller at det er etablert et varig høstbart overskudd. Vi trenger fortsatt bedre kunnskap om hvorfor bestanden gikk tilbake, hvilke faktorer som har begrenset utviklingen, og om den positive trenden vil vedvare.

Erfaringene fra Reisaelva viser at strenge fiskereguleringer kan være nødvendige og gi resultater. De viser imidlertid også at det ikke er tilstrekkelig å regulere fisket alene. Forvaltningen må bygge på kunnskap om hele livssyklusen og alle vesentlige påvirkningsfaktorer, fra gyteområdene i elva til oppvekstområdene i havet.

Figur 2: Beregnet gytebestandsmåloppnåelse basert på drivtellinger på høsten for Reisaelva i perioden 2009-2025. Positiv utvikling siden elva ble stengt i 2022.

Sjørøya trenger et særskilt kunnskapsløft

Tidlig på 2000-tallet var Reisaelva blant landets fremste sjørøyevassdrag målt etter fangst. Siden den gang har bestanden gått gradvis tilbake, til tross for begrensninger i fisket og senere full stenging.

Sjørøya trekkes fram som en art som er særlig utsatt for klimaendringer. Likevel er kunnskapen om artens bestandsutvikling, sjøoverlevelse og påvirkningsfaktorer mangelfull. Overvåkingen er ofte mindre omfattende enn for laks, og tilgjengelige bestandsvurderinger kan bygge på eldre data.

Reisa Elvelag mener sjørøya må få en langt tydeligere plass i den nasjonale forvaltningen. Det er behov for målrettet forskning og overvåking som kan gi bedre kunnskap om bestandsutviklingen i det enkelte vassdrag, betydningen av klimaendringer og andre påvirkningsfaktorer, samt hvilke tiltak som best kan bidra til å bevare bestandene.

Uten et oppdatert kunnskapsgrunnlag risikerer vi å oppdage alvorlig tilbakegang for sent til at effektive tiltak kan settes inn.

I Reisaelva er sideelvene viktige for både sjøørret og sjørøye. Mer kunnskap om sideelvene og dens betydning må på plass. På den måten kan man få kartlagt eventuelle vandringshindre og andre faktorer som spiller negativt inn, for så å iverksette konkrete tiltak for å løse disse.

Sjøørreten må følges bedre gjennom hele livssyklusen

Sjøørretbestanden i Reisaelva framstår som god, og det observeres stadig mer sjøørret høyere opp i vassdraget enn tidligere. Dette er positive observasjoner, men de bør følges opp med systematisk overvåking slik at utviklingen kan dokumenteres over tid.

Også for sjøørreten er oppmerksomheten i overvåkingen ofte rettet mot laksen. Samtidig beskattes sjøørreten både i sjøen, fra tidlig i sesongen, og i elva gjennom et begrenset høstfiske. Den samlede beskatningen bør derfor vurderes i sammenheng med bestandsutviklingen og øvrige påvirkningsfaktorer.

Reisa Elvelag mener sjøørreten må inngå tydeligere i overvåkingsprogrammene, med bedre kunnskap om bestandsstørrelse, sjøoverlevelse, vandringsmønster og samlet beskatning. En god bestandstilstand på et gitt tidspunkt må ikke føre til at oppfølgingen nedprioriteres fram til eventuelle problemer blir synlige.

Reisa Elvelags forventninger til den nye stortingsmeldingen

Reisa Elvelag forventer at den nye stortingsmeldingen blir en konkret, helhetlig og langsiktig plan for å bevare og gjenoppbygge bestandene av villaks, sjøørret og sjørøye.

Vi ber regjeringen om å:

1. **Forvalte villaksen ut fra hele livssyklusen.** Tiltak i elv, fjord og hav må ses i sammenheng, slik at forvaltningen omfatter hele livsløpet fra gyting til tilbakevandring.
2. **Håndtere alle vesentlige påvirkningsfaktorer.** Bestandskriser kan ikke løses gjennom redusert fiske alene. Tiltak må rettes mot de faktorene som faktisk begrenser bestandene, både i vassdragene og i sjøen.
3. **Styrke overvåkingen av alle tre artene.** Villaks, sjøørret og sjørøye må følges systematisk gjennom hele livssyklusen, med regelmessige og sammenlignbare data som gjør det mulig å oppdage negativ utvikling tidlig.
4. **Bygge bedre kunnskap om sjøoverlevelse og innsig til det enkelte vassdrag.** Forvaltningen trenger et bedre grunnlag for å skille mellom påvirkning i elva og forhold som påvirker fisken i fjord og hav.

5. **Styrke arbeidet mot lakselus og rømt oppdrettslaks.** Påvirkningen fra oppdrettsnæringen må reduseres gjennom effektive tiltak som gir dokumenterbar forbedring for villfiskbestandene.

6. **Sikre langsiktig og forutsigbar beredskap mot pukkellaks og andre fremmede arter.** Lokale forvaltere må ha tilgang til nødvendig finansiering, utstyr og kompetanse for å forebygge skade og håndtere større innsig. Tiltak mot fremmede arter må alltids veies opp mot påvirkningen slike tiltak får på stedegen fisk.

7. **Gi sjørøya et eget kunnskaps- og overvåkingsløft.** Det må prioriteres forskning på bestandsutvikling, sjøoverlevelse og konsekvenser av klimaendringer, slik at tiltak kan tilpasses artens særlige behov.

8. **Sikre langsiktig finansiering av lokal forvaltning og overvåking.** Vassdrag som er under press, må ha økonomiske rammer som gjør det mulig å opprettholde nødvendig overvåking og forvaltningskompetanse også når fisket er stengt. Fiskeoppsyn vil være spesielt viktig på stengte elver. Lokal forvaltning kan ikke bare belage seg på dugnadsinnsats alene, det må være mulig å lønne nøkkelpersonell for å sikre kontinuitet og kvalitet på arbeidet.

9. **Bruke lokal kunnskap og lokale forvaltere aktivt.** Lokale forvaltere har erfaring, praktisk kompetanse og tidsserier med data som bør inngå systematisk i den nasjonale kunnskapsinnhentingen og beslutningsprosessen.

10. **Knytte gjenåpning av fisket til dokumentert bestandsutvikling.** Gjenåpning må skje kontrollert og gradvis, basert på oppdatert kunnskap, gjentatte positive bestandsvurderinger og et dokumentert høstbart overskudd. Det må samtidig etableres tydelige kriterier for å stramme inn eller stenge fisket på nytt dersom utviklingen tilsier det.

11. **Behov for en forpliktende oppfølgings- og gjenåpningsplan for stengte vassdrag.** I tilfeller der elver blir stengt er det viktig at forvaltningsmyndigheten sammen med lokale elveeierlag går sammen om å se på en oppfølgings- og gjenåpningsplan for vassdraget. En plan som sier noe om oppfølging, definerte miljømål og kriterier for gjenåpning, tiltak og ansvarsfordeling.

12. **Bedre kommunikasjon.** For å sikre en så god forvaltning som mulig av villaks, sjøørret og sjørøye er det nødvendig med god kommunikasjon mellom forvaltningsmyndighet og lokale elveeierlag. Det må gis ressurser slik at forvaltningsmyndigheten har kapasitet til å følge opp elvene tilstrekkelig.

Reisa Elvelag ønsker en stortingsmelding som handler om hvordan vi sikrer levedyktige bestander av villaks, sjøørret og sjørøye for kommende generasjoner. Stortingsmeldingen må ikke bare inneholde fine ord på et papir, men også følges opp med tilstrekkelig ressurser til tiltak.

Vårt mål er ikke å forvalte en stengt elv best mulig. Vårt mål er å gjenoppbygge en robust bestand av Reisalaks, som gir grunnlag for et bærekraftig laksefiske i Reisaelva igjen.

Reisa Elvelag stiller gjerne sin erfaring, lokale kunnskap og lange tidsserier med overvåkingsdata til disposisjon i det videre arbeidet med stortingsmeldingen.

Med vennlig hilsen

Hermann O Hermansen

Hermann O. Hermansen
Daglig leder,
Reisa Elvelag